

SZARVASI UJSÁG.

Képes hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	5 frt. — kr.
Félévre	2 frt. 50 kr.
Negyedévre	1 frt. 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, **vasárnap.**

Az előfizetési penzek, úgy a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra czírazendők.

A nylt-térben minden garmondsor díja 20 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyomdai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket elfogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok tere 3. sz. Athenaeum I. emelet; továbbá A. V. Goldberger, servitater 3. sz. a.

A zsidó kérdés.

Egy nagy fontosságú társadalmi kérdés lappang évek óta hazánkban.

Legtöbbször félreértik, sokan ismerik megoldási módját, de hozzászólni igen kevesen akarnak.

Ez a zsidó-kérdés.

Általános visszatetszést szült a házban és a társadalomban egy ellenséges felszólalás, mely irtóháborút javasol e tárgyban, a helyett, hogy a kérdést tapintatos, méltányos uton rendezné.

A magyar zsidóságot terrorizmussal vádolni: a legnagyobb igaztalanság.

De ha ez indokolt lenne: a szégyen a nemzettestet érné; mert valóban nagy fokú tehetetlenség és gyávaság jele volna az, ha a zsidóság az egész magyar nemzetet terrorizálni képes volna.

Ez állítás tehát a mily szégyenletes ép oly valótlan. De a zsidókérdés nem álomkép. Ez valóan létezik. A zsidóság nálunk ma sincs eléggé beolvadva a nemzettestbe.

A zsidóság társadalmunkban jóformán különálló phalkasztot képez ma is.

S ez legnagyobb hátránya.

Megmondjuk miért.

Tudjuk, hogy a zsidóság tulnyomó része üzleti foglalkozásból él. Az üzletembert már merő szokásból is, szeretik gyanúsítani. Tény is az, hogy az üzlet körében legtágabb tere nyílik a visszaéléseknek. Azt is el kell ismernünk, hogy a nyervágy számtalanszor elfejtja a becsületérzést. Már most, ha az üzlettel foglalkozó zsidóság körében egyik-másik megfélekedzik magáról, ha az üzletet a család finomabb fokának tekintti, s visszaéléseket követ el: nem csupán őt éri a becsületlenítő vád, hanem kasztszerű helyzeténél fogva, az egész zsidóságot.

Igy éri évenként száz meg száz vád igazságtalannul a magyar zsidóságot, csak azért, mert kasztszerű helyzeténél fogva minden egyes tagjában az egésztestet tekinti a közönség.

Ki tagadná, hogy ez nem így van?

Másrészt, kijelentve azt, hogy mi kiválóan tiszteljük a magyar zsidóság egy részének hazafias irányú, culturalis működését: azt sem leplezgetjük, hogy bizony a zsidóság egy másik része ma is szivesebben beszél és olvas idegen, s illetőleg német nyelven, mit legfényesebben tanúsít a „Pester Lloyd”; Magyarország e legelterjedtebb német lapja, melyet főleg a zsidóság pártfogása terjesztett ki oly nagy arányokban.

S ez a körülmény, mely azt tanúsítja, hogy a hazai zsidóság számos tagja ma sincs megnyerve egészen a magyar culturának, hogy magyar hazafi voltak mellett szélteben cultiválják a német szót: a zsidóság ellenségeinek kezében igen hatalmas eszköz, noha kell, hogy e körülmény mellett tekintetbe vételessék azon szomorú tény, melyszerint kereskedelmi körünk nyelve, kiválólag a központon, honnan a szalak országserzte széttagaznak, általában német.

Ilyen a magyar zsidóság helyzete, s ilyen marad mindaddig, míg egyrészt a kaszt-szellemből ki nem vetkezik, s másrészt amaz idegen hajlamú töredéke irányt nem változtat.

S e helyzet tarthatatlan, mert káros, ép úgy magára a zsidóságra, mint a közházára nézve.

Európa egyéb kulturállamaiban sehol sem találjuk ma már eme kasztszellemet, mely a társadalmi összeolvadásnak legfőbb akadály.

Kell, hogy nálunk is nyoma vesszen.

De miként eszközölhető ez?

Igen egyszerűen. A kasztszellem csak kényszer-

rűségből ápollatik a zsidóság által. Annak oka egyedül viszás magánjogi viszonyainkban keresendő, melyszerint keresztény izraelitával, és viszont, házasságra nem léphet.

A kérdés megoldása tehát egyedül a vegyes házasságok okszerű rendezésétől várható, s ha e részben a törvényhozás megtette a magáét: a társadalom csakhamar tényekkel sanctionálja a törvényt.

Addig, míg e részben kellő intézkedések nem tetnek, míg a mai viszonyok ferdesége fenáll: a zsidóság valóban utalva van az elzárkozottságra.

Itt a csomó! Ennek megoldását siettessék azok az urak, kik a zsidóság különállásában veszélyt látnak; a zsidóságot ne bántsa senki, derék munkás tagjai ők a hazának, sokat tanulhat tőlük bárki; e munkás, életre való polgártársakat bűn váddal illetni csupán vallásukért; igyekezzünk inkább egyengetni az utat arra: hogy a társadalomba teljesen beleolvadjanak.

Az a rész azután, mely a magyar culturát, a magyar hazában élve, lakva is kicsinyli: majd észére tér, ha látja, hogy a magyarság nemcsak a közös hazánál fogva, hanem vérszerint is rokona lett a zsidóságnak. Hiszszük, hogy a törvényhozás ez irányban már a közel jövőben teljesíti köteleességét, melyet az idő szelleme oly kiáltóan sürget.

SIPOS SOMA.

A szarvasi főgymnásium keletkezése, fejlődése s jelen állapota.*)

Vázolta:

Tatay István,

igazgató.

A szarvasi, vagy korábbi léthelyét is felvéve a címbe, mezőberény-szarvasi-főgymnásium alapított 1802-ben, azon békési (akkor ugyan még békésbányai) ev. egyházmegye által, mely azt, onnét számítva már 78 év óta tartja fenn: alapított pedig eredetileg Mezőberényben arra való tekintetből, hogy e virágzó községet háromféle ajku: magyar, német és tóli, válásra merőben protestáns néplakja, és alapított már az első alapítók eszméje szerint is gymnasiummá. Ami e fogalmat illeti, tulajevőleg egész a század derekáig, különösen az evangélikusok részéről, így névszerint Békésben nem kevesbet értettek a gymnasium, néhol lycéum nevezeten, mint olyan 7, 8, 9, kombinálva kezelt évfolyamot, mely rendszeren egy előkészítő osztályból indulva ki, törzsét grammatikai, syntaktikai rhetorikai és poétikai osztályokban, befejezését pedig az 1—2 néhol 3 évfolyamú primában nyere, mely főtárgya szerint bölcészeti vagy ha fejlettebb volt, bölcészetheologiai-osztálynak neveztetett és encyklopaedikus oktatásával előiskolául szolgált voltaképi akadémiái kurzusokra. Itt a szorosb értelemben vett gymnásiumnak, melyet

*) A felsőbb helyre tett ily című jelentésből szives volt a t. szerző, főgymnásiumunk jeles igazgatója, a jelen nagyérdemű közleményt átengedni lapunk részére. E közlemény a hivatalos jelentés elejét és végét tartalmazza. A vázlat közép része most még azért nem bocsájtatik ez úton nyilvánosságra a t. szerző által, mivel — saját szavai szerint — azt nem hiheti oly objektivitásban és teljességben kidolgozottnak, milyenben vele szabad lenne egy közönség elé lépni, mely a 25. év történetét főbb motívumai és faktorai szerint különben is többé-kevésbbé ismeri. Szerk.

FÁRCZA.

ABA SÁMUEL.

Eredeti tragoedia 5 felvonásban.

Irta:

Dobsa Lajos.

— V. felvonás. 4. jelenés. —

(Vége.)

E r ő s m e n y k ő c s a p á s .

S á m u e l (diadallal tombolva.)

Harsogj szél! Ég dörögj! Csattogjatok villámok.

Üvölts vihar! . . . Bömbölj; me'tó zeneje

A tomboló győzelmi erzelemnek!

Valj trombitammá! Hirdesd bosszumat

Az alvilág segítő szörnyinek!

Fujj gyaszriadalt a fő-czinkos fölött!

Mert Viska meghalt! S meghal mind; a kit

Előmbé hajt ma sorsa — Bőgj vihar, bőgj! . . .

A kin paizsza kérgesült köröttem . . .

Nincs mit veszíteni, — győzhetlen vagyok! . . .

Indul, észreveszi Saroltát, szünet. dermedten ugrik vissza)

Ki hozta e nőt épen m'st utamba?!

Midőn szakítani kell emlékeimmal . . .

Lemosni vérrel a mult képeit . . .

Mert örület kapaszkodék beléjük.

S a r o l t a. Nezd angyalokkal játszik es mosolyog . . .

Tündérmesere várom, hogy ha ébred.

Hess csúf kutyak! — Masik szép gyermekemet

Megettek: mar nem birtam volt ölemben,

S ugy huztam! — Ennek klaris van nyakán

(mutatja)

S a m u e l. Mindenható, — ez a hurok nyoma!

S a r o l t a. Kekespiros nagy-értek. — ezt nem adom.

S a m u e l. Ó, könyörtület, meghaltal?

S a r o l t a. Vigyazz, csitt!

Ha fölébresztik, sir! És az nagyon faj. — —

Hess, csuf kutyak! Eleg volt egy fiam.

S a m u e l. Az en szelid, jó kis lanykam . . .

S a r o l t a. Nem adom!

S a m u e l. Sarolta! Sarolta! Nézd „ferjed“ van itt!

S a r o l t a. „Férjem“ — „A férjem?!“ — Elhalt réges régen!

Ejfélkor, épen százesztendeje. —

Oly boldogok voltunk csaladkörünkben! (susogva)

Koronas kigyó megette a szívit.

E r ő s d o r g e s. Késobb kitisztul.

S á m u e l. Ful, siketülj meg! . . .

S a r o l t a. Labhegyen csúszik . . .

(botjat emelve: Gyilkos! Segítség! . . .

S a m u e l. Fajdalom dugulj be! . . .

A könyörtület guntt úz itt belólem.

S a r o l t a. Szorít kevéssé a lancz. — nyögsz bubuskám!

a szervezet törzsének neveztünk, jelleméről és irányáról meg kell jegyeznünk, hogy ez egy merőben a laiki művelésnek daczára, hol t. i. földrajzból és történehből, mathesis és természettudományból vajmi gyér elemecskék nyújtattak, — magát ugyan a reátek tanítását is egyttal nyelvgyakorlatul üzte, de viszont még magánál a nyelvtanításnál is nem az ideális képzésre fektette a főszűlyt, hanem inkább a a nyelveknek, így nevezetesen a latinak is g y a k o r l a t i h a s z n o s s á g*) szempontjából való elsajátítása felé irányult s ez elvre viendő vissza az eme szempont alá nem vonható görög nyelvnek és irodalmának elhanyagolása is. (A görög elemecskék, a mint ezeket leendő theologusokkal az új testamentom olvashatása kedvéért betanultatták, ép ez okon szintén csak a hasznossági elv uralmát ilusztrálják.)

Mezőherényben eme nem ugyan mély, de elég széles feladat megoldása, valami kis kiségités mellett három rendes professorra háramlott, kik nemesak dolgozásban, de nélkülözésben is edzetek tartoztak lenni. Fizetésük ugyanis fedezettelt egyrészt az egyházak és egyes patronusok évi járulékaiból, melyek pedig nem számítva alumniumi**) supplikációt, magában az alapítás lelkesült évében nem többre, mint 700 rhénusi forintra rugtak, másrészt kis számú, többnyire szegény tanulóktól közvetlenül tanári kezekbe befolyt tandíjából, — szintén vékony jövedelem. Egyébként az egyházmegye a gondolat megragadásában elég határozott és gyors volt, elannyira hogy még azon évben, melynek tavaszán az iskola-állítás először pendült meg, nyilvános konventben, annak fel is ke lett állíttatnia, mert (így mondak ki a pendítők a legfőbb indokot) felekezetünknek ez egyházmegye széles területén egy latin iskolája sincs, pedig neki számosan lehetnek tanulni vágyó fiai,

kik a felvidéki iskolák nagy távolsága miatt kénytelenek minden felsőbb oktatás nélkül maradni, vagy nemes vágyukat nagy költséggel és oly kezkázattal elégíteni ki, miszerint azok a szülői szemektől messze, ezeknek óvását nélkülözzék. E kiindulási alap czáfoltnak látszanék az első felállítási kísérlet meghiúsultában, nem jelentkezővén növendékek, magáról az alföldről sem, ha ugyan nem tudnók, hogy tanintézet nem kimondott végzésben, sőt tanodai épületben sem, mely itt egyelőre szintén hiányzott, hanem — s ehez bizony idő kell, — tanerőinek növendékeken felmutatott sikereiben nyer létjogot és hitelt. No de az első igazgatóul megnyert és ugylát-szik egészen megbízott S k o l k a A n d r á s, — előbb tanár Szarvason, Tesselik Sámuel gazdasági iskolájában, — egy mozgékony, ügyes férfiu, el nem riasztva az első balsiker által, ellenkezőleg vitelve a létesítés főgondolatától, személyesen vette nyakába Pozsony, Nyitra, Thúroc- Gómör megyéket, toborzva tanulókat, kiknek megjelenése Mező-Berényben, ide alföldieket is vonzott. Így hirt az új iskola azon évi december 27-én, nem több, mint 10, majdnem csupa fellöldi és korosabb *) (köztük egy pár 24 éves) növendékekkel megnyittatni: támogatva a helybe'i tudós lelkészek, s nemsokára két oktatótárs által is, a buzgó férfiu már 1803-ban a 10 számot megháromszorozta és benne az intézetnek némi hitelét alapítá meg, bár ezt, eltekintve a felszerelés kezdetleges voltától, lenyomta, főként a felekezet szemében, az előítélet, mely az „Alföld“ e len soká, mondhatni még félszázad után uralkodik vala. Skolka 1807-ben papnak távozván, az intézet hanyatlott, mignem ezt 1816-ban az ekkor ide igazgatóul megnyert eperjesi tanár B e n k a Á d á m, jó munkatársakat is választva maga mellé, fejleszté ethikai és értelmi keresztülthető erejével g y m n á s i u m m á, mely e czímet belélete szerint is megérdemelje. Alatta egészen 1829-ig volt a „me-

*) A corpus juris tanulmányozása, ügyvédkedés, törvényszéki használat néhol még megyei gyűlés, mindenütt jog- és theologiai akadémiák nyelve sat.

**) alumnium — élelmezés.

*) csak egy szarvasi volt, Garay nevezetű

— Ejfél van mindég . . . Nem virad soha? —

Csak meg ne full, tagitok rajta, varj . . . varj . . .

S a m u e l. Tagits, ó, itt, itt . . . Mert — megfulladok.

S a r o l t a. Mult éjszakan a hajnal elveszett! (homlokára)

S éjfél van mindég! Nem virad soha? (susogva)

Nézd, gyermekem, a hajnal ott piroslik,

Elbujt a vízbe, — lám, a sás mögött van! . . .

Szöjünk belé, — a gyilkost hagyjuk itt! (eloson)

S a m u e l. Lefegyverezve állok, testem-lelkem

Felázva a könyvtől . . . Gúnyolhatsz, pokol.

Elmém csatázna még, — de szived olvad

„Hullamokon reneő vezér“ . . . mit intesz?

Meggyilkoltak zúzott holttesteit

Mint légben-uszó fénygolyók, hahah!

Te, hold, mért öltözél vérköntösbe?

A men dörgést is megvették-e már!

A jósigének zugja hangjait:

„A hold alig telik! . . . S a hold betelt.

Gaz felhő! Ime készebb vagy repedni

Semmint e gúnyos arcot eltakard. — —

(Kitekint) Ott, sergen oszlik . . . Gyáva, gyáva, pórhad' . . .

(indulni akar) Karom lecsuklik . . . Végre hát a kéz is

Föllázad a vér ellen, s nem csatáz?! —

Ledobni ezt a hitvány porhüvelyt!

Kilépni „énem“ eltikkadt sarából!

A vágyhoz méltó izmot adj, pokol! — Hajh —

Kardodra, harma'cseppben, ön esik. — —

Pihenni a konyhóban egy kevésbé . . .

Csak mig e zsibbadast kiűzhetem . . . (indul)

Azutan csatára; ismét új csatára!

Végnélküli harc, csatára . . . Harcz . . .

(be akar lépni a konyhába, de remülten vissza rohan)

Mi ez?! — —

A szétzuzottak véres testeit . . .

Üvöltő zajjal csörtetnek felém!

Mit suttog e félpuffedt kék ajak?

Szemébe egy aludt véresepp a köny

„Kerekbe-törttem két szép gyermeked:“ . . .

Két gyermekemre hullott vissza, az.

„Megöltem férjed?“ . . . Veszve értte, nóm!

Bűnhödtem „Apadért tiszszereze“ . . . menj hat

Vigyorgó remek karogó csoportja

El! el, sejbembő! dermesztő szitok,

(tantorogva el a konyhába.)

T r o m b i t á k.

7. Jelenés. Péter, Vata, Pezli, Magyarok, Zounok. Vata, belép, jelentve.

Az ellen serge meg van verve már!

Z o u n o k (belépmás oldalról) Abat nem leljük a holtak között

De nője testét most veték föl a

Rabanak habjai . . .

G y á s z s í p z e n e h a l l i k t a v o l r ó l.

Z o u n o k. Im?! . . . (figyel.)

M a g y a r o k. Szegény Sarolta.

P e z l i. (belép). Valószínű, hogy Aba elfutott!

V a t a. Lovasaim a széllal versenyeznek!

Beerik ök Abat, s kötözve hozzak.

P é t e r. Pállos legyen jutalma! — S most vezerim,

zóberényi gimnásiumnak' (már most a kerülettől „districtuale” czímmel megíszítettnek) virágkora, mi a tanulóknak nemesak számában, de minőségében is, t. i. ama kor szerényebb igényeihez mérve kifejeződött. Fellünő nagy járulékkal szolgált a Bánát, főkép a szerbekből, és a mely iskolában Benka kevés jó rendet és csak 68 tanulót talált volt, abban ő. — meghalálózván 1829-ben jobb szellemmel együtt 188 növendéket hagyott utódainak, bizonyítva a tényben azt is, hogy e tájt ill. ily iskola szükség.

Mégis utána, ha szinte a három szorgalmas tanférfi *) élükön Tomasek Pál, az öröklött jó hírnevet fentartják vala, a patronatus mérvadó köreiből mindinkább az a hit foglalta tért, hogy a nagyon is nyomorult anyagi alap és sanyargó tanárok mellett az intézet Mezőberényben fenn nem tartható. S inhol az egyházmegyének, az önmegadóztalási gondolattól ekkor még idegennek, eme alapteremtési löprengéseivel majdnem egy időben keletelt fel Szarvas földesuraiban, élükön néhai Bolza József grófnak, a nemes szándék, hogy: a szarvasi népnek, ennek a viseletre és érzelmre már ekkor különben is magyaros népnek, magyar nemzeti alapon eszközzendő művelődése alkalmául a gimnásiumot átkérjék az esperessegőtől Szarvasra. Az erkölcsi és anyagi érdekek ekként fogyan a szarvasi római kath. földesurak s az ágostai hitv. ev. patronatus közt kezelt, amazok biztosítva utóbbinak (az 1791. 26. tezikben megalapított) autonóm jogát és kiköelve ugy az intézet magyar jellegét, mint a rom. kath. ifjak javára az evangélikusokkal leendő jogegyenlőséget, mi a felekezeti jellem merevsegen szinte nem keveset módosít. — e harmas feltét alapján 1834-ben meg-

*) Molitórisz Adolf és Benka György.

Henrik kiraly — bar visszatert honaba —

V a t a. A serege egy kevéssé (ütlegét mutat) szenvedett ...

P e z l i. (gúnynyal) S eszébe jutott, hogy otthon: dolga van!

P é t e r. (dölyfe) Parancsait tolmacsolom, ajkaimmal.

Ó lesz kiralytok, — én va allusa,

Mikent azt esküvel pecsételem meg.

V a t a. Megeskuvenk mi is, halld „Ursino” hogy:

Gaztett det büntetlenül ne hagyjuk! —

Ki nemzetet eladja: arulo!

P a r a n c s n o k. Hurczoljuk el!

V a t a. S „Vazul példajakint”

Foszatok meg szemetöl!

P é t e r. Hitzegők!

V a t a. Magad valal az! — Börtönne! lakólsz

E tettedért holtiglan. El!

P é t e r t. (elhurczolják.)

S a m u e l. (megjelent az ajtóban, s tanuja volt e jelenésnek.)

Ezt megértem!

M a g y a r o k. Itt Samuel?! ...

S a m u e l. (kardját elejtve.) Fegyvertelen vagyok.

Lépé em inog — kardot se bírok ...

De köszönetre buzdul ajkam

E latományért! — Döfjetelek le, csak:

Sarolta melle ...

M a g y a r o k. Azt nem érdemelted

De varkapukra tűzzük testedet

Intó-je'ul!

S a m u e l. (kardját folkapva) Ugy kuzdok!

M a g y a r o k. Vessz. bitorlo! dedofik)

Semmiért. — DE [RDT

FESTMÉNVE UTÁN.

rák a ma nevezetes adomány levelüket, melyszerint az esp. főgymnasium alapjául 305 hold szántó-föld és néhány házhely adományoztatik. Ez alapot az esperesség kiegészíté azzal, hogy iskolaházul és tanári lakásul megvette a szarvasi egyháztól ama nagy és szilárd emeletes házat, melyet Tessedik 1791-ben gazdasági iskolául épített volt. Így lön, hogy a gymnasium még 1834. év nyarán Mezőberényből Szarvasra költözött át, követvén azt új léthelyére három tanár: Molitórisz Adolf, Bouka György és Molitórisz Károly, *) és seregelvén első itteni meguyiltára 160 növendék. **) A három tanár élére a földrajzíró és nagy tudós minőségben ismert Magda Pál (ekkor karlóczai tanár) hivatott meg. Hogy e választás nem a legszerencsésebb volt, illetve, hogy a soktűdású Magda, egyrészt kora szerint — lévén már 60-70 közt, — a tanárok irányozásához elegendő erővel, másrészt az ifjuság neveléséhez, minden ismeretgazdagsága mellett, gymnasiumi pedagógus érzékével nem bír, kinyilvánult csakhamar a négy tanterfi közti folytonos ezivódásból oktatásuk nagyon is discentrikus elágazásából és a fegyvernemnek egyenetlen és korlátolt kezeléséből. És az egyházmegye, melynek élén előbb Prónay Albert báró, majd Boeckó Dániel, ismert historiai alakok állottak, fájlalva szemléli va'a, hogy a már most túlnyomólag magyar jelemű gymnasiumban egy új és mérve a korábbihoz elég hatalmas anyagi alapon, a belélet, fellendülés helyett elsatnyul, oly baj, melynek 1840-ben Magdának nyugalmába és M. K.-nak más terre való vonulása sem veté egészen végét. Ugyanis a divatba jött szigoratlan felvételek dacára a népességi létszám elég jellemzően az előkészítő osztály alatti haladási 85-öt, s aztan szinte 4 éven át hullám-

*) A Kismárkra távozott Tomasek helyébe t. i. M. K. választott.

**) A berényi és korábbi szarvasi számokban mindig beleértendő az előkészítő-osztályi létszám is.

I. H i r n ö k (belép.) Vérében leltük Viskát!

V a t a. A szegény,

Ki anyait fáradt, annyit kűzködött

Nem izelé a győzelem gyümölcsét!

Z o u n o k. És most az Árpád-herczegek elé;

Kik a hatart átlépve meg na reggel, —

Gyors n sietnek.

V a t a. Hozza is Hadúr!

(félre) Mert ős hitét részünkre biztosítják

Vonzalmaikkal!

P e z l i. Ott a hegytetőn

Nagy faklyafény, tündöklő vért ragyog.

M i n d. A herczegek!

Z e n e.

Endre, Bela. Levente (kisérettel a hegylejtőjén megjelennek s folyvást ott maradnak.

E n d r e. Magyarok!

B é l a. Véreink!

L e v e n t e. Hazám soká nélkülzött szent jora (leborúl.)

M a g y a r o k. Üdvöz légy: Árpád három sarjadéka!

(sokan letérdelnek.)

E n d r e. A béke és bocsanat angyala

Terjessze szívünk bűnbocsánatát

A megterő fiakra!

T r o m b i t á k.

M a g y a r o k. Éljenek

Endre kiraly! s az Árpád-herczegek!

E n d r e. Nem ugy, ajkunk legelső szózata,

Halas szívünk legelső óhaja,

Legyen imadsag: „Éljen a hazá!”

D o b o k, t r o m b i t á k.

zék e szám körül; a tanfolyamok száma pedig, elejtetvén a bölcsészeti osztály, szintén fogyasztatott; de a még így is tetemes feladattal két derék tanár *) vasszorgománának kelle, habár egy kis melléktanítói kisegülés mellett, megbirkóznia 3 éven át.

(Folyt. köv)

H I R E K.

— **Álhir.** Valaki, nem tudni, mily alacsony indokból, azt a hirt bocsatá világgá, hogy az „Árpád” irodalmi és nyomdai intézet, mely lapunk szerkesztőjének tulajdona, teljesen leégett. A központi napilapok egymásután regisztráltak ezt a hirt, mely első helyen természetesen minket lepett meg leginkább, a mennyiben a műintézetet sem azelőtt, sem mostanában a legkisebb baleset sem érte. Lapunk szerkesztője már felvilágosítá e tárgyban a központi lapokat, s egyszersmind minden lehető intézkedést megtett a rosszlelkű mystificátor kipuhatólására.

— **Kereskedőink** bálja, f. hó 7-én fényesen sikerült. A „Bárány” terme alig volt képes befogadni a szokatlanul nagy számú, mulatni vágyó közönséget, mely reggeli hat óráig volt együtt. Ha valaha kitört a közönség kebléből az előgedetlenség indokolt panasza: a „Bárány” szűk, idomtalan Szarvas intelligens közönségéhez valóban nem illő, helyiségei elien; ugye bálon méltán törhetett ki. A közönség a szó igazán „szoros” értelmében zsufolásig megtölté azt a folyósószerű „nagyteremnek” gúnyolt valamit, melyet kereskedőink a lehető legnagyobb csinnal díszítettek föl. — Eltekintve a mizerabilis helyiségtől, a tánczkezdő lankadhat' an vala. A tánczolóknak közt mintegy 70-80 hölgy volt jelen, köztük többen vidékről is. A négyesek, s a cotillon valóságos virágerdőt mutatott; évek óta nem emlékezünk ily nepes bálra. — Derék kereskedőink, kik e nagyszabású tánczvigalmat oly ügyen, annyi buzgalommal létesítették: a közönség teljes elismerését érdemlék ki.

— **Értesítés.** A koresolyázó kör belviszonyairól, az ideig végén, jónak vélem közleni, miszerint a tagok száma összesen 230; és pedig hölgytagja van az egyletnek 64, városi ifju 21, tanuló ifju 145. A jegy ezenm' gondozva nem lesz. Szarvason, 1880. febr. 15. Olah Miklos.

— **Halálozás.** Mely részvét között kísértetelt örök nyugalomra f. hó 10-én Izsák Szidónia, kil viruló ifjuságában ragadt el a halál. A megrendült család fájdalmát enyhítse mindannyiunk részvéte! Örök és háborútlan nyugalom lengjen az elhunyt kora sírja fölött!

— **Szent-Andrásról** egy hosszabb polemikus cikket vetünk Balazsy Bela kath. segédalkész. olvasó egyleti nőknél, Zih Károly urnak lapunk múlt számában a Verhovay-részvétirat tárgyában közölt nyilatkozatára vonatkozólag. — Terhiány miatt e cikkből csak a következő lényegesebb passzusokat közölhetjük: „Tény az, hogy az elnökség protestál a politikai szagú tüntetés ellen: igen is azért, mert az olvasó egyletnek alapszabályai értelmében célja: „jó szemű könyvek olvasása, barátságos eszmecsere által a vallás és erkölcsiségre épített művelődést előmozdítani, a közértelemiség terjesztésében hatályosan működni”, nem pedig pártoskodást szítani az ily politikai tüntetések szagát s helyegét magukon viselő tettek által. Az elnökség felelős az alapszabályok szerint minden az egyletben törtentekért; ha tehát felelős, van oka s joga, amennyiben rajta áll, megakadályozni minden

*) Benka György és Molitöris: Adolf.

olyasmit, a miért s következményeiért felelősséget nem vállal, vagy pedig másoknak engedni át a helyet, kik olyasmit elnéznek s érette felelősséget vállalni készek. Az ily eljárás csakis Zih ur észjárása szerint nem korrekt eljárás. A rektor ur valótlan állításai czáfolatául álljon itt ugyancsak a rektor ur által hivatolt egyén szóról-szóra foglalt nyilatkozata, mely így hangzik: „Nyilatkozat, melynélfogva ezennel nyilvánosan kinyilatkoztatom, miszerint a f. é. jan. hó 18-án tartott választmányi gyűlés alka mával fehozott ugyan a Verhovai Gy. orsz. gyűl. képviselő részére irandó részvét-nyilatkozat az egylet részéről, de ez mint az olv. egylet céljaival ellenkező tüntetésszerű eszme az elnökség által tárgyalás alá sem bocsájthatónak nyilvánítatott, s így jegyzőkönyvbe fel sem vételet, mert ez nem is kívántatott senki által sem; megütközéssel olvastam azonban a „Szarvasi Ujság” 6-ik számában Zih Károly urtól eredőleg ezen a'aptalan állítást: „a határozat - részvét-nyilatkozat küldés — az egylet részéről érvényben maradt, s Bakos Gy. egyleti jegyző ur által meg is iratott” — ez valótlanság! igaz, hogy egyes tagok és nem tagok által felszólítottam, egy részvét-nyilatkozat írására, amit teljesíttem is, és még magam is aláírtam, de nem az egylet nevében, sem annak megbízásából; ennyi a való, és ezzel az igazságnak tartoztam. Bakos Gyula tanító, mint olv. egyleti jegyző.” — Ajánlom tehát, hogy ha ön, rektor ur, írni akar, máskor elfogulatlanabb, jobb szemekkel lásson s olvasson, s tudjon különbséget tenni egylet vagy nem az által készített irat között, ne áruljon el ítélethiányt! Annak bebizonyítására pedig, hogy mily általános volt a megpendített részvét-nyilatkozat küldési viszkeleg az egyletben: Zih Károly ur ezen valótlanságot írta: „hogy nekem van igazam, igazolja az is, hogy a gyűlés után mintegy 20-25 olv. egylet tag Verhovay éltetésével vonult az olvasó egyletből Hajos L. kántor ur lakására, ki a lelkesedéssel fogadott eszme keresztü vitelének egyik főharczosa volt.” — Igaz, hogy H. L. kántor ur tulajadozó lelkesülésében verbuvált párthiveket a függelenségi apostol részére, el is mentek a megfizetők, hodozatukat bemutatandók a főharczosnak, 10-ikén, leveik ná' am vannak: s igazolásául annak, hogy Zih K. ur mennyire „nem szokta álhírek terjesztésével félre vezetni az olvasó közönséget” ime a fennebbi sorokra egy nyilatkozat: „Nyilatkozat, melynélfogva alulírott, mint egyike azoknak, kik a „Verhovay ügyben H. L. kántor ur lakására mentek, valótlannak nyilvánítom Zih Károly ur azon állítását, melyszerint 20-25 olvasó egyleti tag éltetéssel vonult volna az olv. egyletből a nevezett kántos ur lakásához, mert nem 20-25-en, hanem csak tízen voltunk; ezek közül csak öt olvasó egyleti tag volt; és nem is éljenzéssel vonultunk oda, hanem a legnagyobb esendben: nem is az olvasó egyletből, mert onnan gyűlés után elmentünk egy privát házhoz s ott poharaztunk ugy éjjeltájig és onnan egy nem is tag indítványára mentünk. — Ugrai István, olvasó egyleti tag” Ezek után én mondhatom azt, és pedig kissé jogosabban, mint rektor uram merete: „valóban nem tudom, nevessem-e vagy szánjam önnek erőltetett czáfolatát?!” — Én mondhatom azt önnek, rektor ur, amit az igazság érdekében történt jogosan helyreigazító soraim fölötti dühében elég vakmerő volt mondani: „ugyan kérem nem szokik-e a vér az ön arczába, midőn a valósággal ily homlok egyenest ellenkező állítással lép a nyilvánosság elé? Lehet-e, szabad-e önérzetes embernek így megtagadni a valóságot? No de másrésről

tán megbocsátható önnök e cselekménye, mert bizonyára azért tette, hogy bizonyos — felsőbb — körök elismerését kiérdemelhesse, s ha igaz, ugy bizonyára szánelomra méltó álláspontja.!!! stb. stb. Balázsy Béla olv. egyf. elnök, róm. kath. segédlelkész.

— **Békésen** f. h. 9-én egész családias jellegű körben ünnepeltetett meg a farsang utolsó estvéje. A rendezőségnek sikerült tek. Vieland Jánosné urhölgyet nyerni meg házaszszonyul, ki is elősmert szivélyessége és gyakorlott ügyességével a lársaság legmélyebb hálájára, a kedélyes estély sikerült rendezése körül fáradni kegyes volt. A multságban rövid életű farsangunk végperceit a következő válogatott virágok koszorúzták: Vieland Matild (Ó Kigyós). Dutkay N. (Nyék). Zeller növ. (Gerla). Kratochwill Róza (Gyula) Grósz N. (Pest) Vieland, Sulucz, Grosz, Zilahy és Nagy nővérek, továbbá Lengyel Ilonka, Lavatka Giza, Szegedi Ilka, Frei Eszti, Benedikty Ilka, Véber Adél, Vincze Mari-ka, és Igaz Róza k. a. ok. kik közül a rendesen megjelenni szokott fiatal menyecskék sem maradtak ki. Ezen szép társaságban ritka jó kedély mellett köszöntött be a hushagyó kedd reggelje s bizonyosan többen lesznek oly boldog halandók, kik édes emlékként fogják őrizni egy-egy „nefelejes, vagy árvácska“ kedves alakját, kiket a rendezőség az egybegyűlt szép közönségnek bemutatni szerencsés volt.

Ösrómai feliratos kő.

— Haleszi lelet —

A rejtélyes felirat méltán kihívja a tudós világ figyelmét, miért is e leletet talány gyanánt nyújtjuk olvasóinknak. Sajátságos, hogy e felirat jobbról balra vésetett, a mi arra enged következtetni, hogy a mű semita kézből eredt. — S. S.

Múlt heti betűtalányunk megfejtése: **Ninive romokban.** — Megfejtés nem érkezett be.

KÉPÜNKHÖZ.

De Peerdt híres festő jelen számunkban bemutatott képe egy ismert, régi, de mindég meg-meg újuló társadalmi szomorújáték utolsó felvonását tárja elénk. A párbaj ifju áldozata álfurt szivvel fekszik a fagyos földön. Hű öreg szolgálja könnyezve térdel melé. A tanúk zavart arcuzal értekeznek egymás közt. Az ellenfél — most már gyilkos — kendőjét szövítja ajkához, hogy visszafojtsa a rémült lelkiismeret szavát. A párbaj oka mi volt? Egy szóváltás, semmiség; s ime örök gyász és örök vád lépett a józan megoldás helyére! —

TARKASÁGOK.

XIV. Lajos soha sem viselt keztyüt, midőn vadászatra készült; a legkeményebb téli időben sem.

Két földműves ily alkalommal találkozáván vele, az egyik nem győzte csodálni, hogy a király nem védi kezét a hideg ellen.

— Ne csodálkozzál azon, — szólt társa; — nincsen-e keze örökké zsebeinkben?

IV. Henrik egy igen csinos fiatal udvarhölgytől megkérdezte, merre lehet szobájába jutni.

— A templomon keresztül — felelt ez.

Egy fényes ebéd alkalmával két előkelő ur váratott magára. Az egyik vendég azt indítványozta, hogy üljenek asztalhoz és ugy várják őket.

— Én is abban a véleményben vagyok — szólt a háziur; mert ha ebédelünk, akkor várjuk őket, míg ha várjuk őket, akkor nem ebédelünk.

Azt mondják, hogy B. urhölgy igen elmés; — és hogy szellemes leveleket szokott írni. Szívesen elhisszük, mert a szórakozottság a nagy elmék sajátja. A multkor egy levelet adott át egy ismerősének, hogy azt, Bécsbe érkeztekor, egy barátnőjének kézbesitse.

— Nem irtam rá a czimet — szólt a Bécsbe utazó ismerőshöz; — mert levélemben megirtam barátnőmnek, hogy soraimat öntől vegye át.

Igazi nyíltszivűség! — A napokban egy angol szállt nejével egy szállodába s hirtelen rosszul lett. Neje indítványozta, hogy Bécsben lakó anyját felkéri az idejövételre. „Nem kedvesem — szólt a férj; — ha beteg vagyok, mindenfélét összebeszélék s őszintén megvallom, hogy anyámnak nem szeretnék valami bolondot mondani.“

— „János, nekem ugy látszik, hogy ismét poharat tört“ — „Igen, nagyságos asszonyom; de most az egyszer szerencsés voltam, mert kétfelé tört!“ — „Hogyan? még szerencsének nevezi ezt?“ — „Ah! ugy látszik, nagyságod nem tudja, hogy mily nehéz felszedni az üveget, ha e z e r d a r a b r a törik.“

Egy salonban. — „Tudja, hogy hány éves M... asszonyosság?“ — „Tökéletesen.“ — „Én is; de tudja-e, hogy ő magát 26 évesnek mondja.“ — „Nos, az is lehet.“ — „Hogyan? Lehet?“ — „Azon feltétel alatt, ha 16 éves korában született!“

A kis Palit anyja így szólítja meg: „Hogyan, hat nem ismered e t a jó bacsit, aki neked azt a szép kis lovat hozta?“ — „Igen, a mult évben, de nem az idén.“

Az úr megmagyarázza inasának, hogy melyik csengetyű szól a kaputól s melyik a szobából. Az inas mindamellet mindig összeteveszti. „Nagyon ostoba maga, — szól a türelmet vesztett úr; — még a kis kutyám is okosabb, mert ez mindig ugat, ha a kapun csengtet valaki.“ — „De kérem a kutya mar regebben van a hazban.“

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Sipos Soma.

H I R D E T É S E K.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor vegytanilag tökélesítve, minden ártalmas szerek-től mentes és oly kitünő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig a kül- és belföldön készített porokat sokszorosan felülmulja; nagymérvű federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arcznak és a testszínnek ifju és természetes színezetet kölcsönöz, úgy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő hatásaiért Blaháné Louiza asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerész urnak BUDAPESTEN.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált valóban kitünő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpor-nál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni, és meg vagyok győződve, hogy felmulthatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel

BLAHA LOUIZA.

Creme Pompadour.

Az illatszert terén jelentékeny párisi kitünőségekkel való összeköttetésem folytán sikerült a világhírű és fölötté határos „Creme Pompadourt” egész eredeti tisztaságában és erejében előállítanom. Ez azon szer, mellyel a hírneves asszony egész aggkoráig fenn tudta tartani csodaszépségét a nélkül, hogy az egészségének ártott volna; azért nem mulaszthatom el a t. hölgyvilágnak azt a leghathatósabb ajánlani.

E kitünő szer jóval felülmul minden eddigi e nemű gyártmányt. Egy tégely ára használati utasítással 1 frt 60 kr.

Csak azon készítmény valódiságáért kezeskedem, mely védjeggyemmel el van látva. — Legnagyobb választék valódi francia és angol illatszerekben.

Minden doboz POUFRE DE SERAIL a mellékelt bejegyzett védjeggyel van jelöltve, 60 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőségben csupán a megtalálónál Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerész a „Virág-királyné”-hoz Budapest, koronaherezege-uteza 2-ik szám kapható. 9-4

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ház-bérbeadás.

Alólirotnak a nagytemető utczában 588-dik szám alatt levő házában

két egymásba nyíló szoba,

konyhával,

élés-kamrával, pinczével

és padlással

folyó évi ápril hó 24-től kezdve

bérbeadandó.

 A feltételek iránt ugyanott értekezhetni.

Özvegy Elefánt Józsefné.

Értesítés

Tudatom a tisztelt szarvasi közönséggel, miszerint a rég nyilvánított kívánalomhoz képest

ruha- és szabó-üzletem

ellátásához Budapestről

egy kitünő szabóaszt

szerezőttem, névszerint Hanák Józsefet, ki mindennemű

úri-öltönyöket

kiváló színűre készít.

Ajánlom egyszersmind nagy választékú

 RUHAKELME-

és

kész férfi ruha-raktáromat

mely a legdivatosabb darabokkal van ellátva.

Minden czikkért teljes jótállást vállalok, s biztosítom

a legjutányosb árakat.

És Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Konyecsnyi András,

Szarvason.